

Narva üldplaneeringu koostamine: eakate taju-uuring

Tartu-Narva, 2022

Pille Metspalu

Üldplaneeringu osakonna juhataja, Narva ÜP projektijuht

Veronica Luidalepp

planeerija

HENDRIKSON & KO

Raekoja plats 8
51004 Tartu
tel +372 740 9800

Maakri 29
10145 Tallinn
tel +372 617 7690

Hendrikson & Ko
www.hendrikson.ee
hendrikson@hendrikson.ee

Sisukord

1 SISSEJUHATUS	5
2 UURINGU EESMÄRK JA METOODIKA	7
3 UURINGU TULEMUSED	8
3.1 Fookusgrupi arutelu.....	8
3.2 Tajuuuringu kaardid	11
4 KOKKUVÕTE	14

1 SISSEJUHATUS

Käesolevas aruandes käsitletakse Narva eakate taju-uuringu tulemusi. Uuring oli sisendiks Narva üldplaneeringu koostamisele. Uuringu vajadus tulenes asjaolust, et Narva linna üldplaneeringu koostamise raames seati ülesandeks arvestada võimalikult laia huvigruppide arvamusega. Varasemalt oli juba koostatud noorte ja ettevõtjate taju-uuringud, mis andis väga hea ettekujutuse nooremaealiste ning ettevõtjate vaadetest Narva linna ruumilistele kitsaskohtadele, puudustele ja väljakutsetele aga ka ruumilistele vajadustele. Üldplaneeringu eskiisi koostamise protsessi algfaasis kaasati aktiivseid, erinevatesse ühingutesse kuuluvaid Narva elanikke temaatilistesse töögruppidesse, kus uuriti samuti nii ruumilisi väljakutseid kui ka arenguvajadusi. Kuna töögruppides osalesid suures osas tööealised inimesed, leidsid üldplaneeringu koostajad, et eakate arvamused ei ole piisavalt kajastatud. Sellega seoses otsustatigi lisaks uurida ka eakate vaateid ja arusaamu Narva linnaruumist.

2 UURINGU EESMÄRK JA METOODIKA

Eakate uuringu eesmärk oli välja uurida, kuidas Narva vanemaealised elanikud Narva linnaruumi tajuvad: millest puudust tunnevad, mida hindavad ja mida tahaksid edasi arendada.

Uuringu jaoks kasutati fookusgrupi meetodit, kus ühises grupis arutati valitud küsimuste üle. Fookusgrupp toimus Narva Eakate Liidu ruumides 20. oktoobril 2022. Fookusgrupis osales kokku 20 inimest. Lisaks ühisele küsimuste üle arutamisele viidi läbi sarnaselt üldplaneeringu eskiisi töögruppides tehtule ka kaarditöö, kus märgiti kaardile hea linnaruumiga kohad, kiiret tähelepanu vajavad kohad ning selgelt väga halvad kohad.

Joonis 1 Fookusgrupi arutelu Narva Eakate Liidu ruumides

3 UURINGU TULEMUSED

3.1 Fookusgrupi arutelu

Fookusgrupi tulemusel selgus, et eakate hinnangul on Narvas vaja tähelepanu pöörata järgmistele teemadele:

1. Noorte linna meelitamine ja linnas hoidmine

Uuringus osalenud töid välja, et Narvas on suureks probleemiks noorte väljaränne. Peamiseks lahenduseks nähti paremate kaasaegsete elamute rajamist nt mainiti, et ei ole maaküttega ega õhk-vesi küttega maju. Samuti pöörati tähelepanu linnaruumi kaasaegsemaks muutmise vajadusele, nt parkidesse mitmekesisemate puhkekohtade rajamise vajadusele, ilusate linnaväljakute loomisele ja hoonete fassaadide kaasajastamisele. Töökohtade loomist ja toetamist peeti kõige olulisemaks, kuna leiti, et eelkõige hea töökoht hoiaks noori peresid linnas.

2. Vanalinna ja kesklinna olemus

Mitmed uuringus osalenud töid välja, et kuigi Vanalinna taastamine ei ole tänasel päeval enam mõttekas, oodatakse Vanalinnas siiski rohkem Vanalinna tunnetust. Leiti, et sellele võiks kaasa aidata, kui uued ehitatavad hoonete fassaadid oleksid endisaegse Vanalinna stiilis.

Kesklinnana nähti pigem Tallinna maantee kesklinna poolsemat osa ja Puškini tänavat. Eakate hinnangul vajaksid aga mõlemad peatänavad suuremat tähelepanu pööramist ilusale ja hästi kasutatavale linnaruumile. Leiti, et vaja oleks, et peatänavatel oleksid hoonete fassaadid korras, vaateaknad ilusad ning korralikult valgustatud. Samuti toodi välja parema valgustuse vajadust nii väikeelamutega tänavatel kui ka parkides. Ühe teemana toodi välja ka turu vajadus kesklinnas. Arutati selle üle, kas turg võiks asuda vanalinnas. Jõuti siiski seisukohale, et turg võiks asuda kaubanduskeskuste lähialal, kuna sinna oleks mugav liikuda bussiga nii suvilast kui ka kodust ja sinna jõudmine ei eeldaks liiga palju liikumist linnaruumis.

3. Linna heakord, lagunevad hooned

Suureks murekohaks on liiga paljude lagunened hoonete olemasolu Narva linnas, mis rikub üldist linnapilti liiga palju. Leiti, et selle asemel, et hoonetele kasutust oodata ja laguneda lasta, oleks parem neid lammutada. Näiteks toodi nimeliselt Gerassimovi kultuurimaja, mis on väga kehvast seisust. Välja toodi ka linnaruumis paiknevad garaažikooperatiivide hooned, mis tihti on hooldamata, asuvad linnaruumis ebasobivates asukohtades ja rikuvad linnapilti.

Heakorra olukorda peeti linnas heaks, kuid toodi välja, et suvilakooperatiivides tuleks lahendada vesi ja kanalisatsioon linna poolt. Samuti peaks linn suvilate piirkondades arendama ka vajalikku tänavataristut ning ühistransporti.

4. Linnaruumi mugavus ja turvalisus

Kõige enam muret valmistas eakatele linnaruumi mugavus või pigem selle puudumine. Toodi esile, et mugavuse parandamiseks piisaks kui strateegilistes kohtades oleks piisavalt pinke. Nende vajadust rõhutati eriti kohtades, kus on suuremad reljeefi erinevused, nt promenaadilt üles linna tulekul oleksid eakatele abiks teel paiknevad pingid, kus saaks puhata. Samuti olulisemate kaubanduskeskuste (nt Fama keskuse) ja kultuuriobjektide juures, mida eakad külastavad (nt Aleksandri kirik). Probleemina toodi välja ka avalike tualettruumide puudus linnaruumis. Nii pinkide kui tualettruumide puudus on sageli takistavaks asjaoluks, miks eakad ei julge tihti linnas ette võtta pikemaid jalutuskäike, kuna ei ole kindel,

et jõuavad probleemideta sihtpunkti ja koju tagasi. Rõhutati, et tervem inimene jaksab järjest kõndida 500 m või rohkem ilma puhkepausita, kuid eakale ei ole tihti jõukohane ka 200 m läbimine ilma puhkamata.

Turvalisuse parandamiseks on vaja linnas mitmel pool parandada ka valgustust sh ka peatänavatel ning rajada turvalisi uusi kõnniteid.

5. Haljastus

Eakate hinnangul on vaatama asjaolule, et Narvas on palju rohelist, vaja rohkem tähelepanu pöörata ka mitmekesisele linnahaljastusele, kuna olemasolev on sageli väga ühekülgne. Muret tunti ühelt poolt puude liiga kergekäelise eemaldamise pärast, samas leiti, et tänavahaljastust on kohati napilt või ühekülgset (olemas ainult puud). Linnahaljastuses on vajalik juurde luua õitsvaid põõsaid ja püsilillepeenraid. Linnahaljastuse osas rõhutati ka, et kesklinn on väga kena, samuti promenaadi ala, kuid linnas on palju piirkondi, kus linnahaljastust ei ole üldse rajatud. Seetõttu soovitati linnal vaadata ühtlasemalt erinevate rajoonide piirkondi ja neid elanikega koostöös haljastada.

Toodi esile ka puude olulisust varju pakkumisel kuumadel ilmul, eriti tänavate ääres. Näitena toodi välja Kangelaste tänava äärsed kõnniteed, kus puuduvad varjulised kohad suvepäevadel jalutuskäigul puhkamiseks. Samuti ei ole seal ka piisavalt istumiskohti, et läbida teekonda kodunt kuni kauplusteni. Leiti, et linnaruumis puuduvad varjualustega istumiskohad, mis pakuks varju nii soojal suvepäeval, kui ka vihmase ilmul. Varjualustega istumiskohtade rajamise vajadust toodi välja ka parkides ja promenaadil.

Eraldi teemana arutati Kreenholmi Joala pargi teemal ja leiti, et korrastamata osa pargist on linnas üks koledamaid kohti nii laguneva Gerassimovi kulutuurikeskuse, kui ka valgustamata ja lagunenu teede ja platside tõttu. Ala on suviti suures osas niitmata ning prügi on koristamata, samuti kasvab alal asuva monumendi ümber võsa.

6. Tegevused linnaruumis: saun, SPA, välitrenažöörid

Küsimusele, millistest tegevustest Narva linnaruumis eakad puudust tunnevad, leiti et enim on puudust linnasaunast või spast. Igapäevaselt oleks suuremaks abiks, kui linnas oleks rohkem ka eakatele sobivaid välitrenažööre ja spetsiaalselt eakatele mõeldud väliseid tegevusalasid parkides ja linnaruumis. Probleemina tõstatati ka kohtumispaikade nappust nii siseruumides (päevakeskus või kogukonnakeskus) kui ka avalikus linnaruumis, näiteks korterelamute vahel asuval pargialadel. Üldjuhul on korterelamute pargialadel mõni pink, kuid puudub kaunis haljastus ja varjuline istumisvõimalus või tegevusalad. Toodi välja, et hoovialadele on rajatud suured ja uued mänguväljakud, kuid seejuures ei ole mõeldud eakatele, kes võiks mänguväljakust veidi eemal leida varjulise istumiskoha või spetsiaalselt eakatele mõeldud tegevusalaga tegeleda.

7. Liikuvus linnaruumis

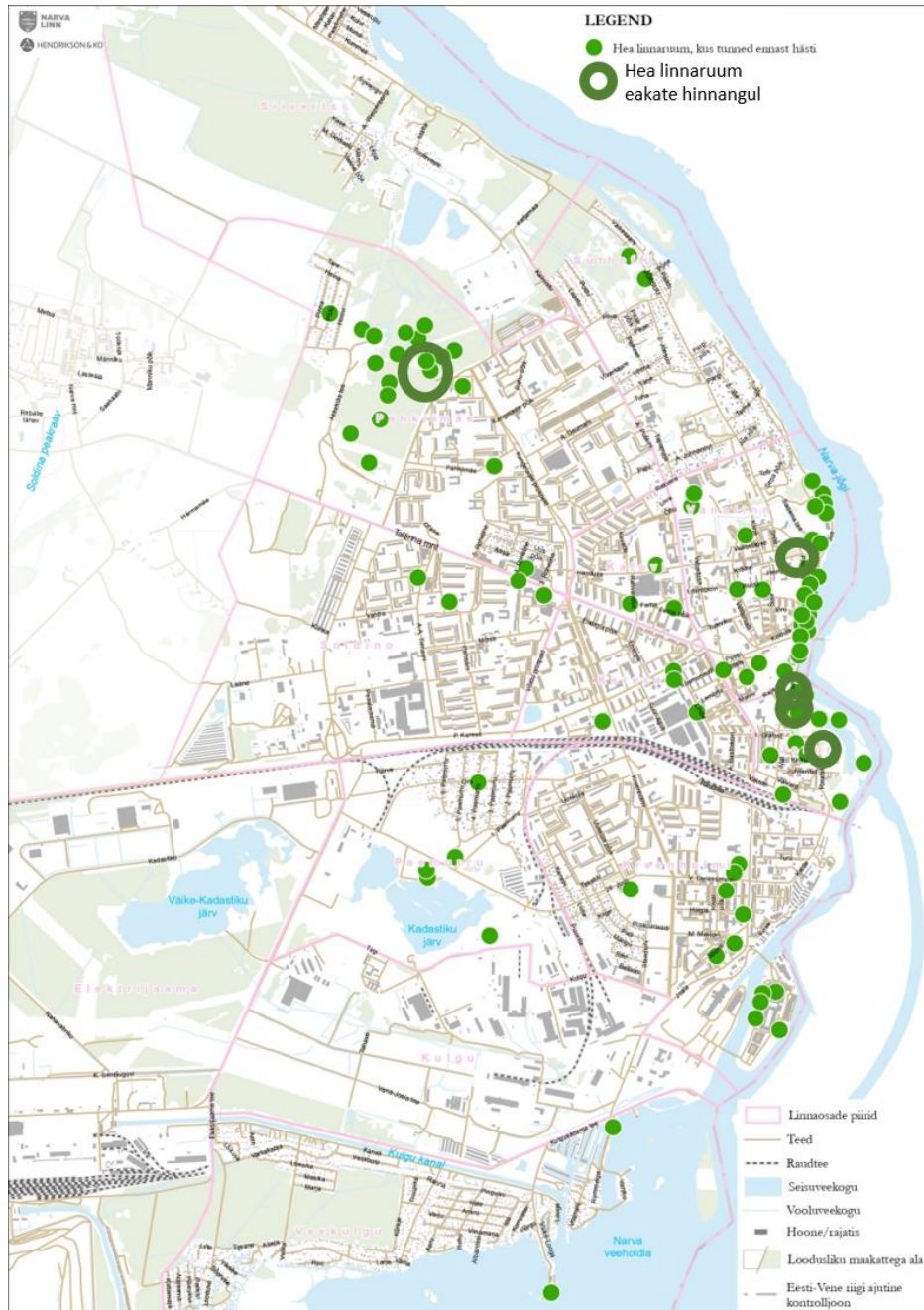
Ühe arutelu teemana räägiti linnatänavate seisukorrast ja ohutust liikumisest linnaruumis. Probleemina toodi välja, et tänavatel ei ole piisavalt tihedalt turvalisi ületuskohti, samuti on palju kõnniteede alasid, mis lagunevad. Seetõttu on kõndimine nendel tänavatel eakale problemaatiline. Sageli puuduvad vajalikes asukohtades üldse kõnniteed ja sihtkohta jõudmiseks tuleb läbida ilmastikust sõltuvalt poriseks käidud rada. Välja toodi ka ühiskondlikesse hoonetesse ligipääsetavuse küsimus, kuna hoonetes tihti puuduvad liftid ja eakal on keeruline teenuse saamiseks kõndida mitmeid korruseid treppidest. Samuti on osadel hoonetel välitrepid lagunenu ja puuduvad käsipuud, et turvaliselt hoonetesse saada. Valgusfooridega ristmike osas toodi välja probleem, et roheline ristmiku ületust lubav tuli põleb osadel

ristmikel liiga lühikest aega ja teed on ületada lihtsam kohtades, kus valgusfoorid puuduvad, kuna seal peab auto teed andma jalakäijale ja ei ole vajalik kiiresti ristmikku ületada.

Probleemina toodi välja ka linnaosade vahelise eakate sobiva ühenduse puudumine (Kreenholm/Uusküla ja Kesklinn/ Soldina). Jalgsi viaduktide ja jalakäijate metalsilla ületus on eakale raskendatud ja linnaosade vahel on võimalik seetõttu liikuda ainult ühistranspordiga. Suurt probleemi nähti selles, et Kreenholmi linnaosas on kadunud kauplused ja kohvikud. Seal elavatel eakatel on kaubanduskeskused ja kodust välja kutsuvad sihtkohad kõik kaugel. Samuti ei toimu piisavalt huvitavaid ja avalikke üritusi Kreenholmi linnaosas, mida oleks võimalik eakatel külastada. Leiti, et Kreenholmi linnaosas oleks parem elada, kui paraneks ühendus üle raudtee linnaosade vahel ja elamute esimestel korrustel olevad äriruumid leiaks jälle äripindadena kasutust.

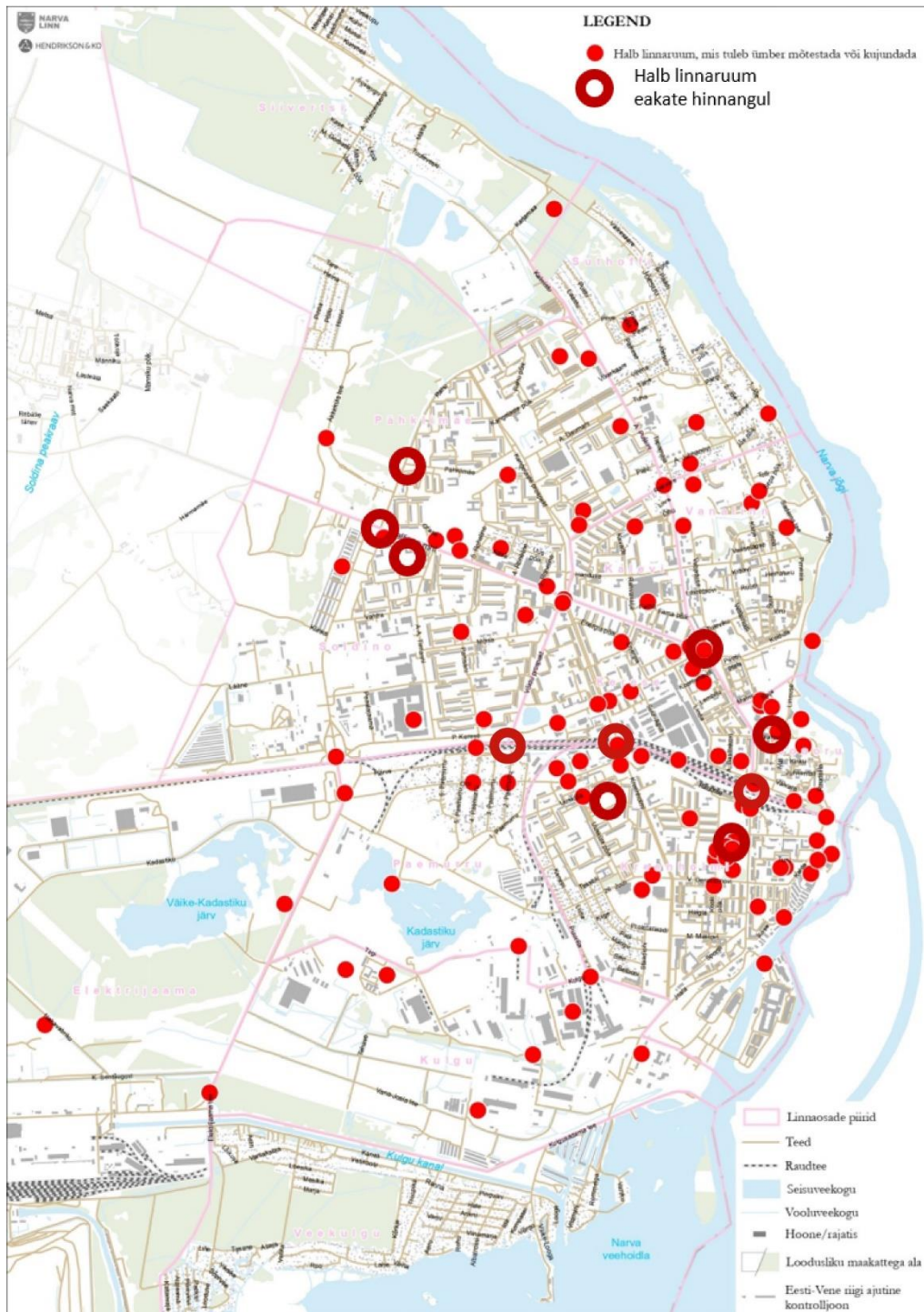
3.2 Tajuuuringu kaardid

Kaardipõhise tajuuuringu tulemused olid sarnased üldplaneeringu eskiislahenduse koostamise ajal toimunud tööruhmades läbiviidud kaarditööde tulemustega. Hea linnaruumina tõid eakad välja Joaoru, Pimeaja ja Äkkeküla, mis olid ka tööruhmades osalenute poolt peamisteks kiitust pälvivateks asukohtadeks.

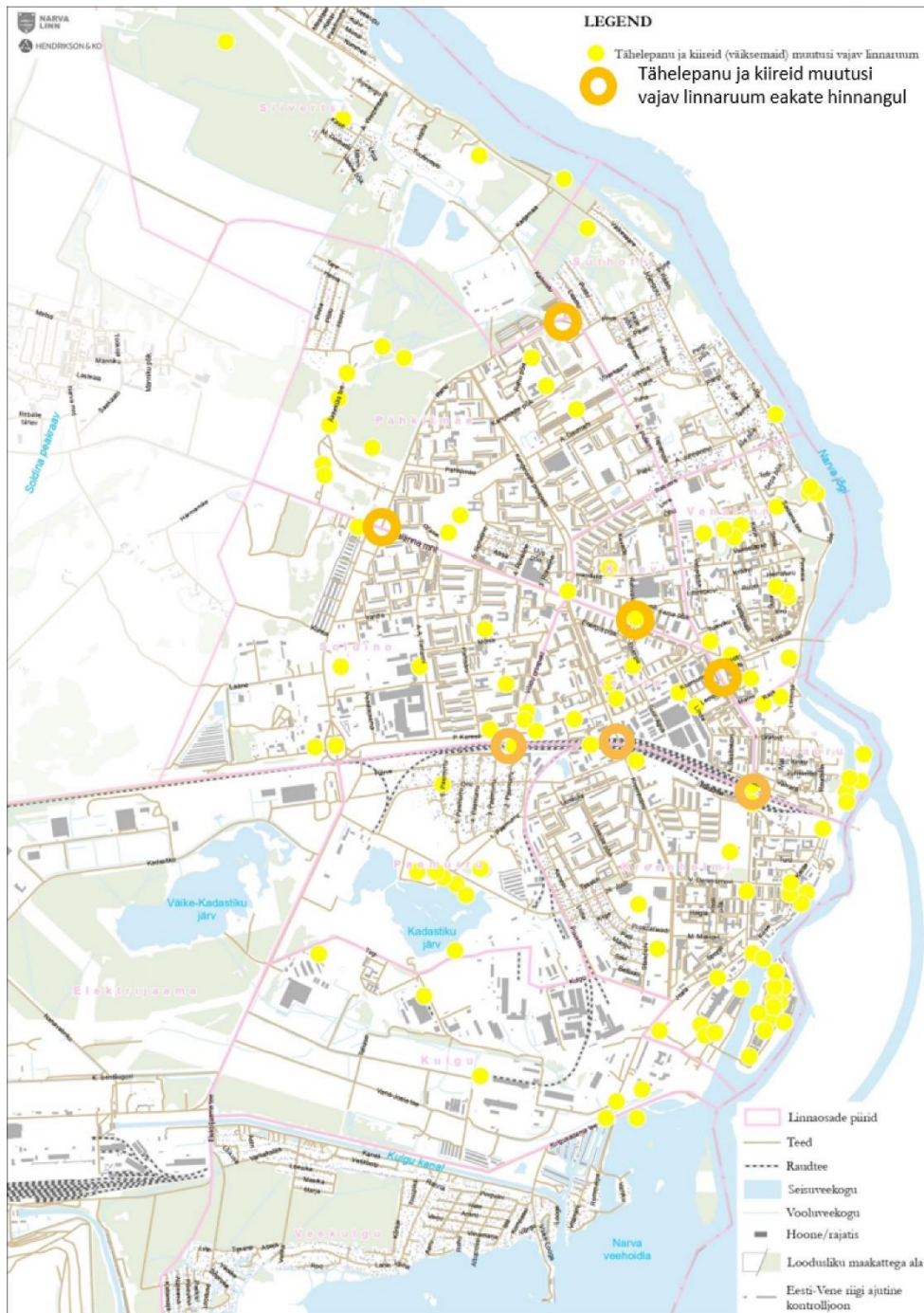
Joonis 2 Hea linnaruum eakate hinnangul võrreldes eskiisi tööruhmade tulemustega

Halva linnaruumina toodi samuti välja ka töörühmades esile tõstetud kohti, nt Joala park koos laguneva hoonega ning Narva hotelli lagunev kasutuseta seisnev hooneosa. Samas oli siin ka uusi kohti nt Kreenholmi linnaosas Uuskülas lagunev pargiala elumajade vahel või ka Soldinos ja Pähklikimäel mõned asukohad. Suurimad probleemsed kohad olid erinevad raudtee ja suuremate tänavate (Tallinna mnt, Rahu tn) ületamisega seotud kohad.

Joonis 3 Halb linnaruum eakate hinnangul võrreldes eskiisi töörühmade tulemustega

Kiirete linnaruumiliste sekkumiste vajadust nägid eakad eelkõige just erinevates liiklemisega seotud kohtades, kus jalakäijatel on keeruline tänavat ületada: Tallinna mnt ja Rahu tn ristmik, Tallinna mnt ristmik Fama keskuse juures, Puškini tn park ning Rahu ja Puškini tn ristmik.

Joonis 4 Kiireid muutusi vajav linnaruum eakate hinnangul võrreldes eskiisi tööriühmade tulemustega

4 KOKKUVÕTE

Narva eakate uuringu eesmärk oli välja selgitada vanemaealiste hinnangud Narva linnaruumile. Uuringu käigus selgus, et erinevalt teistest varasemate uuringute või tööühmade käigus kaasatud sihtgruppidest, on eakate tähelepanu rohkem linnaruumi mugavusel, linnaruumis mugavama liikumise küsimustel ja tegevuspaikade lisandumise vajadusel (kokkusaamiskohad, tegevused linnaruumis, üritused, mis kutsuks kodust välja). Sarnaselt teistele sihtgruppidele on aga mureks linnaruumi välimus, turvalisus, linnaruumi rikastav haljastus, aga ka kliimaga kohanemine ning linna heakord. Olulisimaks peeti keskendumist tegevustele ja linnaruumi arendamisele, mis hoiaks ja toeks noored linna tagasi. Uuringu tulemused on tänuväärseks sisendiks üldplaneeringu koostamisele.